

276

Besluit van 3 mei 1991, houdende regels betreffende de aanstelling en bevordering, de rangen en de keuring en de controle op lichamelijke en geestelijke geschiktheid van het brandweerpersoneel (Besluit brandweerpersoneel)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken a.i. van 27 juli 1990, nr. EB90/6/8, directoraat-generaal voor Openbare Orde en Veiligheid, directie Brandweer;

Gelet op artikel 14, eerste lid, onderdelen a tot en met c, van de Brandweerwet 1985 (Stb. 87);

Gehoord de Brandweerraad;

De Raad van State gehoord (advies van 6 februari 1991, nr. WO4.90.0387);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 24 april 1991, nr. EB91/1/397, directoraat-generaal voor Openbare Orde en Veiligheid, directie Brandweer;

Hebben goedgevonden en verstaan:

PARAGRAAF 1. *Begripsomschrijving*

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. het personeel: degenen die in één van de rangen, bedoeld in artikel 2, eerste en derde lid, zijn aangesteld bij de gemeentelijke brandweer, de regionale brandweer en de inspectie voor het brandweerwezen;

b. het bevoegd gezag, voor zover het betreft het personeel aangesteld bij:

1°. de gemeentelijke brandweer: het college van burgemeester en wethouders;

2°. de regionale brandweer: het bestuur van de regionale brandweer;

3°. de inspectie voor het brandweerwezen: Onze Minister van Binnenlandse Zaken.

PARAGRAAF 2. *Rangen*

Artikel 2

1. Voor het personeel gelden de volgende rangen:
 - a. brandwacht;
 - b. brandwacht eerste klasse;
 - c. hoofdbrandwacht;
 - d. onderbrandmeester;
 - e. brandmeester;
 - f. adjunct-hoofdbrandmeester;
 - g. adjunct-hoofdbrandmeester eerste klasse;
 - h. hoofdbrandmeester;
 - i. hoofdbrandmeester eerste klasse;
 - j. commandeur;
 - k. commandeur eerste klasse;
 - l. adjunct-hoofdcommandeur;
 - m. adjunct-hoofdcommandeur eerste klasse;
 - n. hoofdcommandeur;
 - o. hoofdcommandeur eerste klasse.
2. De volgorde van de rangen, bedoeld in het eerste lid, is zodanig, dat een eerdergenoemde rang lager is dan een latergenoemde.
3. Voor degene die de opleiding volgt tot:
 - a. brandwacht geldt de rang van adspirant-brandwacht,
 - b. onderbrandmeester geldt de rang van adspirant-onderofficier,
 - c. adjunct-hoofdbrandmeester of hoofdbrandmeester zonder in het bezit te zijn van het diploma adjunct-hoofdbrandmeester geldt de rang van adspirant-officier,tenzij deze aangesteld is in een rang als bedoeld in het eerste lid.

PARAGRAAF 3. *Aanstelling en bevordering*

Artikel 3

Het bevoegd gezag kan een persoon aanstellen in de rang van adspirant-brandwacht, adspirant-onderofficier of adspirant-officier, indien deze in ieder geval voldoet aan artikel 6, eerste lid.

Artikel 4

Het bevoegd gezag kan een persoon slechts aanstellen in of bevorderen tot één van de rangen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, indien deze in ieder geval:

- a. in het bezit is van het diploma van de aan de desbetreffende rang gekoppelde opleiding, bedoeld in het Besluit rijksexamen brandweeropleidingen (Stb. 1988, 545), hetgeen voor de rang van:
 - 1°. brandwacht het diploma brandwacht is;
 - 2°. brandwacht eerste klasse het diploma brandwacht eerste klasse is;
 - 3°. hoofdbrandwacht het diploma hoofdbrandwacht is;
 - 4°. onderbrandmeester het diploma onderbrandmeester is;
 - 5°. brandmeester het diploma brandmeester is;
 - 6°. adjunct-hoofdbrandmeester en adjunct-hoofdbrandmeester eerste klasse het diploma adjunct-hoofdbrandmeester is;
 - 7°. hoofdbrandmeester en hoofdbrandmeester eerste klasse het diploma hoofdbrandmeester is;
 - 8°. commandeur en hoger het diploma commandeur is; en
- b. voldoet aan artikel 6, eerste lid.

Artikel 5

Onze Minister van Binnenlandse Zaken kan in bijzondere omstandigheden ontheffing verlenen van artikel 4, onderdeel a.

PARAGRAAF 4. Geneeskundig onderzoek

Artikel 6

1. Het personeel dient blijkens een geneeskundig onderzoek in staat te worden geacht de op te dragen werkzaamheden naar behoren te verrichten.

2. Het geneeskundig onderzoek, bedoeld in het eerste lid, bevat in ieder geval:

- a. een algemeen lichamelijk onderzoek;
- b. een onderzoek naar de fysieke en psychische gesteldheid van het personeel, in relatie tot de op te dragen werkzaamheden.

3. Het geneeskundig onderzoek, bedoeld in het eerste lid, geschiedt door een door het bevoegd gezag aangewezen bedrijfsarts die is ingeschreven in het register dat bijgehouden wordt door de Sociaal Geneeskundige Registratiecommissie.

Artikel 7

1. Het personeel wordt periodiek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek als bedoeld in artikel 6, eerste lid.

2. Het geneeskundig onderzoek geschiedt voor degenen met een leeftijd van:

- a. jonger dan veertig jaar één keer in de drie jaar;
- b. veertig jaar tot en met vijftig jaar één keer in de twee jaar;
- c. ouder dan vijftig jaar één keer in het jaar.

Artikel 8

Het bevoegd gezag kan bij de bedrijfsarts, bedoeld in artikel 6, derde lid, voor degene van wie op goede gronden wordt verondersteld dat zijn lichamelijke of psychische gesteldheid een beletsel vormt om de opgedragen werkzaamheden naar behoren te verrichten, een geneeskundig onderzoek als bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanvragen.

Artikel 9

De uitslag van een geneeskundig onderzoek wordt binnen een termijn van veertien dagen na vaststelling medegedeeld aan het bevoegd gezag en degene die gekeurd is.

Artikel 10

Degene die gekeurd is, kan binnen een termijn van veertien dagen na ontvangst van de mededeling van de uitslag van het geneeskundig onderzoek, bedoeld in artikel 9, een verzoek om herkeuring indienen bij het bevoegd gezag.

PARAGRAAF 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 11

Artikel 1 van de regeling van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 4 april 1989, nr. EB89/29/8 (Stcrt. 1989, 91) is van overeen-

komstige toepassing met betrekking tot de diploma's die vóór de inwerkingtreding van dit besluit zijn afgegeven.

Artikel 12

In afwijking van artikel 4, onderdeel a, dient het bevoegd gezag bij een aanstelling of bevordering als bedoeld in de aanhef van dat artikel in acht te nemen dat:

a. het personeel dat vóór de inwerkingtreding van dit besluit is aangesteld in één van de rangen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, voor wat betreft die rang vrijgesteld is van de diploma-eis, bedoeld in artikel 4, onderdeel a, onder 1° tot en met 8°;

b. het personeel dat vóór de inwerkingtreding van dit besluit is aangesteld in de rang, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel d, vrijgesteld is van de diploma-eis, bedoeld in artikel 4, onderdeel a, onder 5°;

c. het personeel dat vóór de inwerkingtreding van dit besluit is aangesteld in één van de rangen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdelen e tot en met o, vrijgesteld is van de diploma-eis, bedoeld in artikel 4, onderdeel a, onder 6° tot en met 8°.

Artikel 13

Artikel 4, onder a, onderdelen 5° tot en met 8°, is niet van toepassing op personen die worden aangesteld in of bevorderd tot een rang waaraan de functie van commandant of ondercommandant in vrijwillige dienst bij de gemeentelijke brandweer verbonden is.

Artikel 14

Het Besluit rangen brandweerpersoneel (Stb. 1988, 690) wordt ingetrokken.

Artikel 15

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst met uitzondering van artikel 4, onderdeel a, onder 8°, dat in werking treedt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

2. Artikel 13 vervalt zeven jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 16

Dit besluit kan worden aangehaald als Besluit brandweerpersoneel.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Tevens zal het advies met de daarbij terinzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 9 juli 1991, nr. 130.

Lasten en bevelen dat dit besluit met daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 3 mei 1991

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

Uitgegeven de *elfde* juni 1991

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

Paragraaf 1. Inleiding

Ingevolge artikel 14, eerste lid, onderdelen a tot en met c, van de Brandweerwet 1985 (Stb. 87) kunnen bij algemene maatregel van bestuur regels worden gegeven voor het personeel van de gemeentelijke brandweer, de regionale brandweer en de inspectie voor het brandweezen, bedoeld in artikel 19 van de Brandweerwet 1985, ten aanzien van aanstelling en bevordering, de rangen en de eisen met betrekking tot de keuring van en controle op de lichamelijke en geestelijke geschiktheid.

Tot nog toe is slechts aan onderdeel b van genoemd artikellid uitvoering gegeven door middel van het Besluit rangen brandweerpersoneel (Stb. 1988, 690). Thans acht ik het noodzakelijk ook met betrekking tot de onderdelen a en c regels te stellen. Het onderhavige Besluit brandweerpersoneel strekt daartoe. In dit besluit zijn alle drie de onderwerpen, te weten «aanstelling, bevordering, rangen en keuring», verwerkt. De materie van het Besluit rangen brandweerpersoneel is hierin dus tevens opgenomen. De redenen voor het opstellen van één allesomvattende algemene maatregel van bestuur zijn dat de hiervoor genoemde onderwerpen zeer nauw met elkaar verweven zijn en dat hierdoor de materie overzichtelijk in beeld wordt gebracht.

Aan de invoering van het besluit ligt een aantal overwegingen ten grondslag.

Allereerst vormt dit besluit een logisch sluitstuk van de nieuwe modulaire opleidingsstructuur, zoals neergelegd in het Besluit rijks-examen brandweeropleidingen (Stb. 1988, 545) dat ingevolge artikel 15, eerste lid, van de Brandweerwet 1985 is vastgesteld. In deze structuur is de inhoud van de opleidingsmodulen gericht op de taken van de meest voorkomende functies vastgelegd. Een combinatie van diverse modulen in één opleiding zorgt er derhalve voor dat de voor een functie noodzakelijke kennis en vaardigheden worden aangeleerd. Een functionaris die in het bezit is van een bepaalde rang, dient daarom over de aan de rang gekoppelde opleiding te beschikken. Immers alleen dan wordt gegarandeerd dat die functionaris daadwerkelijk op het vereiste, en door de rang aangeduide, niveau kan functioneren.

Het principe dat rangen aan opleidingen zijn gekoppeld en ook andersom is reeds terug te vinden in de richtlijnen van de Minister van Binnenlandse Zaken van 5 juli 1955, nrs. U27788 en U27789 en de model-rechtspositieregeling vrijwilligers bij de gemeentelijke brandweer, uitgebracht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Deze richtlijnen en het model leggen echter geen verplichtingen aan gemeenten op; zij kunnen daarvan afwijken.

Daarnaast komt in artikel 14, eerste lid, van de Brandweerwet 1985 tot uitdrukking dat de kwaliteit van de brandweerorganisatie overal op een bepaald niveau verzekerd dient te zijn, niet tot in detail, maar wel voor wat betreft de principes. Het gaat hier om aspecten die uiteindelijk voor een goede behartiging van de brandweezorg en het op een goede wijze vervullen van de centrale rol in de rampenbestrijding door de brandweer van groot belang zijn. Het onderhavige besluit biedt de mogelijkheid om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van een brandweerman of -vrouw, afhankelijk van zijn of haar functie, inderdaad in het gehele land van een zeker niveau is en laat bovendien genoeg ruimte voor het bevoegd gezag om een eigen aanstellings- en bevorderingsbeleid te voeren.

Bovendien hebben mij signalen uit het veld bereikt die pleiten voor invoering van de onderhavige regeling. Hieruit blijkt dat gemeentebesturen brandweerlieden een bepaalde rang geven zonder dat zij de daarvoor geschikte opleiding hebben gevolgd.

Verder vereist de toenemende noodzaak tot onderlinge bijstandverlening in regionaal, interregionaal en -provinciaal verband, mede als gevolg van de groter geworden kans op incidenten waarbij grootschalig optreden noodzakelijk is, dat brandweermensen met gelijke rangen ook dezelfde opleidingen met goed gevolg hebben afgesloten, alsmede een goede gezondheid bezitten en dus tenminste over dezelfde kwaliteit beschikken. Vandaar dat in het Besluit brandweerpersoneel met het oog op de kwaliteit en de effectiviteit van de brandweerorganisatie van Rijkswegen de randvoorwaarden voor aanstelling en bevordering van deze mensen worden aangegeven.

Tot slot heeft zich een belangrijke nieuwe ontwikkeling voorgedaan die betrekking heeft op de verwezenlijking van het vrije verkeer van personen in de EEG-landen in het jaar 1992. Op 21 december 1988 is namelijk de Richtlijn nr. 89/48/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaren worden afgesloten (PbEG 1989 L 19) in werking getreden. De strekking van deze richtlijn is dat personen die in een van de Lid-Staten van de EG bevoegd zijn een bepaald beroep uit te oefenen, tevens bevoegd zijn dat beroep in een andere Lid-Staat uit te oefenen. De richtlijn heeft echter uitsluitend betrekking op gereguleerde beroepen. Onder gereguleerde beroepen worden in het kader van de richtlijn die beroepen verstaan waarvan de uitoefening in een Lid-Staat krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen direct of indirect afhankelijk is gesteld van het bezit van een diploma.

Ondanks het feit dat de officiersopleiding aan de Rijksbrandweeracademie geen drie jaar maar achttien maanden duurt, zal deze opleiding toch onder de werkingssfeer van genoemde richtlijn vallen. De reden hiervan is dat bij het hanteren van die richtlijn rekening wordt gehouden met eventuele benodigde vooropleidingen die op het HBO- of universitaire niveau liggen. Voor het volgen van de cursus aan bedoelde academie wordt een dergelijke vooropleiding vereist.

Het onderhavige besluit maakt de brandweerfuncties tot «gereguleerde beroepen» als bedoeld in de richtlijn. Het levert daarmee een bijdrage aan de vergroting van de mobiliteit van brandweerofficieren en de verhoging van de status van het beroep brandweerofficier in internationaal verband. Zou het Besluit brandweerpersoneel niet tot stand komen dan zou dus de positie van het Nederlandse brandweerpersoneel in de officiersrang (adjunct-hoofdbrandmeester en hoger) in internationaal verband aanzienlijk worden verzwakt.

Bij het opstellen van het besluit is een viertal uitgangspunten gehanteerd. Allereerst regelt het slechts de minimum voorwaarden welke vereist zijn om de kwaliteit van de brandweezorg te waarborgen, en waarvoor de Rijksoverheid zorg wenst te dragen. De in deze algemene maatregel van bestuur gestelde voorwaarden laat onverlet de bevoegdheid van gemeentebesturen en besturen van regionale brandweren om nadere eisen te stellen aan de aanstelling en bevordering van brandweerpersoneel. Uiteindelijk zijn het deze besturen, die primair de verantwoordelijkheid dragen voor het personeelsbeleid bij de brandweer (artikel 1, vijfde lid, en artikel 3, tweede lid, onder 1°, onderdeel c, van de Brandweerwet 1985).

Een tweede uitgangspunt is dat er in deze regeling geen onderscheid wordt gemaakt tussen vrijwillig- en beroepsbrandweerpersoneel. Hieraan liggen twee overwegingen ten grondslag. Allereerst wordt in de eerder aangehaalde richtlijnen van de Minister van Binnenlandse Zaken van 5 juli 1955 met betrekking tot de aanstelling, bevordering en keuring van brandweerpersoneel geen of nauwelijks onderscheid gemaakt tussen vrijwillig- en beroepsbrandweerpersoneel. Daarnaast wordt ook in de

nieuwe inrichting van het brandweeronderwijs geen onderscheid gemaakt in opleidingen voor vrijwillig- en beroepsbrandweerpersoneel.

Een derde uitgangspunt van dit besluit is dat hierin wordt aangesloten bij de nieuwe opleidingsstructuur voor het brandweerpersoneel, neergelegd in het Besluit rijksexamen brandweeropleidingen.

Tot slot is bij het opzetten van de regeling rekening gehouden met het feit dat het «zittend» brandweerpersoneel alsmede de commandanten en hun plaatsvervaarders gedurende een bepaalde tijd niet de dupe mogen worden van de invoering hiervan. Daarom is een soepele overgangsregeling opgenomen (artikelen 12 en 13).

Een consequentie van dit besluit is dat, gelet op artikel 125, eerste en tweede lid, van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530), het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Stb. 1931, 248) en de gemeentelijke verordeningen niet meer van toepassing zijn op het gemeentelijk en rijksbrandweerpersoneel, voorzover deze algemene maatregel van bestuur daarin voorziet. Genoemd artikel van de Ambtenarenwet 1929 is krachtens artikel 33, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Stb. 1984, 669), ook van toepassing op openbare lichamen welke op basis van die wet zijn ingesteld. Het gevolg hiervan is dat hetgeen in de gemeenschappelijke regelingen over de rechtspositie van het regionaal brandweerpersoneel is bepaald, niet meer geldig is, voor zover daarover in deze regeling bepalingen zijn opgenomen.

Het besluit heeft tot vele en uitvoerige reacties aanleiding gegeven van onder meer de Brandweerraad, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de commissie voor georganiseerd overleg voor brandweerpersoneel. Daaruit blijkt dat de doelstelling van het besluit, kwaliteitsbevordering van het brandweerpersoneel en daarmee van de brandweerorganisatie, in brede kring wordt onderschreven. Tegelijkertijd is op een groot aantal punten kritiek geleverd. Deze kritiek spitste zich toe op twee punten.

Allereerst werd betwijfeld of de weg van een algemene maatregel van bestuur voor het stellen van regels met betrekking tot aanstelling, bevordering, keuring en rangen en op dit moment de juiste weg is. Het besluit zou leiden tot een centralisatie op het betrokken beleidsterrein en doorkruist het algemene streven naar decentralisatie. Daarbij wordt verwezen naar de traditionele gemeentelijke beleidsvrijheid op dit punt alsmede de bestaande model-verordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de richtlijnen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken uit 1955. Naar aanleiding hiervan merk ik op dat de zorg voor de kwaliteit van het brandweerpersoneel sinds de inwerkingtreding van de Brandweerwet 1985 niet meer uitsluitend een gemeentelijke aangelegenheid is. Het Rijk heeft hiervoor een medeverantwoordelijkheid, die tot uitdrukking is gebracht in artikel 14, eerste lid, van die wet. Ik acht kwaliteitsbevordering van het brandweerpersoneel, mede in het licht van de belangrijke maatschappelijke taken van de brandweer een zo belangrijke aangelegenheid dat ik regelgeving op centraal niveau in casu, beperkt tot een aantal hoofdzaken, noodzakelijk vind. Het is één van de instrumenten om een duurzame ontwikkeling van de kwaliteit van de brandweer te kunnen waarborgen. Bovendien heeft de ervaring geleerd dat dergelijke regels nodig zijn om ervoor te zorgen dat het brandweerpersoneel ook inderdaad overall opgeleid is zoals dat volgens zijn rang noodzakelijk is.

Daarnaast is het om te waarborgen dat op den duur in het gehele land een brandweerorganisatie aanwezig is van een voldoende en gelijkwaardig niveau – het belang daarvan wordt door een ieder onderschreven – noodzakelijk dat uniforme regels worden gesteld. Dat leidt onvermijdelijk tot een centrale regeling. Daar komt bij dat het besluit minder centrale elementen bevat dan de op 5 juli 1955 door de Minister

van Binnenlandse Zaken vastgestelde richtlijnen, nrs. U27788 en U27789. Slechts een tweetal van de daarin gestelde eisen aan een aanstelling of bevordering van brandweerpersoneel zijn overeind gebleven opdat de Minister van Binnenlandse Zaken zijn verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de brandweezorg kan waarborgen. Het stellen van de overige eisen wordt voortaan geheel overgelaten aan het daartoe bevoegde gezag van de gemeentelijke dan wel regionale brandweer.

Overigens is het stellen van kwaliteitseisen op centraal niveau aan het personeel van een decentrale organisatie niet ongebruikelijk. Ik noem hier bijvoorbeeld het Besluit benoemingseisen politieambtenaren 1958 (Stb. 1957, 550).

Een tweede belangrijk kritiekpunt was de te hoge opleidingseisen voor het vrijwillig kader. De soepele overgangsregeling die het besluit reeds voor het zittende brandweerpersoneel kende, bood geen soelaas voor de commandanten en hun plaatsvervangers in de vrijwillige korpsen. Dit bezwaar heb ik ondervangen door de diploma-eis tijdelijk niet te stellen bij het leidinggevend personeel in vrijwillige dienst. Ik verwijs hiervoor naar de artikelen 13 juncto 15, tweede lid.

Paragraaf 2. Hoofdpijnen van de regeling

In dit besluit wordt slechts een tweetal eisen gesteld aan een aanstelling of bevordering van brandweerpersoneel welke hieronder zullen worden behandeld. Ten opzichte van de bestaande circulaires komen hierdoor verschillende aanstellings- en bevorderingseisen te vervallen. In die circulaires worden eisen gesteld als een bepaalde minimum leef- en diensttijd, een geschiktheidsoordeel (op basis van onder meer ervaring, leidinggevende en organisatorische capaciteiten), de ligging van de woning en de aard van de dagelijkse werkzaamheden. Hoewel deze eisen een zekere rol kunnen spelen bij een aanstelling of bevordering, is het niet een taak voor de Rijksoverheid om deze te stellen. Ik acht het bevoegd gezag daartoe meer aangewezen.

De eerste aanstellings- of bevorderingseis die in deze regeling wordt gesteld, is dat het brandweerpersoneel over het bij zijn rang behorende diploma dient te beschikken. Hieruit mag echter niet worden afgeleid dat het bezit van een bepaald brandweerdiploma automatisch leidt tot een aanstelling of bevordering tot een rang, aan welke het diploma verbonden is. Het aanstellings- en bevorderingsbeleid blijft een zaak van het bevoegd gezag.

Ik verwacht overigens dat de gelegde koppeling tussen rangen en diploma's in de praktijk voor de rangen brandwacht tot en met onderbrandmeester geen verstrekkende veranderingen teweeg zullen brengen. Gebleken is immers dat besturen van gemeenten en regionale brandweren in het algemeen de richtlijnen, waarin ook als eis voor aanstelling of bevordering tot een bepaalde rang een brandweerdiploma is gesteld, goed volgen. Voor het brandweerpersoneel in de rangen van brandmeester of hoger levert de bedoelde koppeling, gelet op het feit dat de opleidingsstructuur juist voor deze rangen drastisch is gewijzigd, wel bepaalde problemen op. Daarom is een specifieke overgangsregeling (de artikelen 11 en 12) getroffen voor degenen die in deze rangen zijn aangesteld.

Ook voor de commandanten en hun ondercommandanten in vrijwillige dienst bij een gemeentelijke brandweer levert een strikte doorvoering van de diploma-eis bezwaren op. Daarom is voor hen een tijdelijke overgangsregeling opgenomen (artikelen 13 juncto 15, tweede lid).

Naast de eis dat het brandweerpersoneel voor de aanstelling in c.q. de bevordering tot een bepaalde rang, het diploma dat aan die rang gekoppeld is dient te bezitten, geldt de eis dat het brandweerpersoneel gekeurd dient te worden.

Uit een geneeskundig onderzoek kan blijken of het brandweerpersoneel in staat kan worden geacht de op te dragen werkzaamheden naar behoren te verrichten. Daartoe is een algemeen lichamenlijk onderzoek alleen niet voldoende. Het geneeskundige onderzoek zal tevens een gericht onderzoek naar de psychische en fysieke gesteldheid van het personeel, gerelateerd aan de specifieke en individuele werkomstandigheden, dienen te bevatten.

Dit besluit stelt de eisen die aan de fysieke en psychische gesteldheid van het brandweerpersoneel gesteld kunnen worden, niet vast. Dat wordt uiteraard, evenals de mogelijke rechtsgevolgen van de keuring, aan het bevoegd gezag overgelaten, welke immers de primaire verantwoordelijkheid voor het brandweerpersoneelsbeleid draagt.

Mogelijk heeft het bevoegd gezag behoefte aan enige richtlijnen die bij de keuring gehanteerd kunnen worden. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan de richtlijnen van de Rijks Bedrijfsgezondheids- en bedrijfsveiligheidsdienst (zie circulaire van de hoofdinspecteur voor het brandweezen van 26 april 1984, nr. EB84/U879) die vrij algemeen zijn aanvaard.

Gezien het feit dat het van wezenlijk belang is dat het brandweerpersoneel over een goede lichamenlijke en geestelijke conditie beschikt om zijn taken naar behoren te kunnen uitoefenen, is het vereist dat het regelmatig aan een geneeskundig onderzoek onderworpen wordt. In ieder geval dient een dergelijk onderzoek bij een aanstelling plaats te vinden. Daarnaast schrijft dit besluit een periodieke keuring voor, waarvan de frequentie leeftijdsafhankelijk is. Tenslotte kan het bevoegd gezag voor het brandweerpersoneel waarvan op goede gronden verondersteld wordt dat de lichamenlijke en geestelijke gesteldheid een beletsel kan vormen voor de uitvoering van de opgedragen werkzaamheden, een geneeskundig onderzoek aanvragen.

Paragraaf 3. Deregulering

Bij de totstandkoming van dit besluit heb ik de toetsingspunten betrokken die zijn aangegeven in de «Algemene aanwijzingen voor de Rijksdienst inzake terughoudendheid met regelgeving», vastgesteld door de minister-president op 5 november 1984, alsmede de door hem op 16 januari 1985 gegeven «Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregel van bestuur» (Stcrt. 1985, 18).

In het besluit dat tot uitvoering van artikel 14, eerste lid, onderdelen a tot en met c, van de Brandweerwet 1985 strekt, is de materie van het Besluit rangen brandweerpersoneel verwerkt en zijn voorwaarden voor de aanstelling, bevordering en de keuring van gemeentelijk en regionaal brandweerpersoneel en personeel van de inspectie voor het brandweezen opgenomen die vereist zijn om de kwaliteit van de brandweezorg te waarborgen. De inhoud van het besluit is niet nieuw. Het impliceert slechts het formaliseren van reeds bestaande beleidsregels.

In paragraaf 1 van de toelichting heb ik een beschrijving gegeven van de thans bestaande situatie en van de ontwikkelingen die de laatste jaren hebben plaatsgevonden. Daarbij heb ik aangegeven dat de huidige wijze van regulering niet langer voldoet.

Kern van het besluit is dat een koppeling wordt gelegd tussen de aanstelling in of bevordering tot een rang en de bij die rang behorende opleiding. Zoals in paragraaf 1 van de toelichting ook reeds is vermeld,

wordt met dit beginsel beoogd dat op den duur in het gehele land een brandweerorganisatie aanwezig is van een voldoende en gelijkwaardig niveau. Om dit doel te bereiken is het noodzakelijk dat uniforme regels worden getroffen, hetgeen onvermijdelijk tot een centrale regeling leidt. Het besluit bevat minder centrale elementen dan de op 5 juli 1955 door de Minister van Binnenlandse Zaken vastgestelde richtlijnen. Slechts een tweetal van de daarin gestelde eisen aan een aanstelling of bevordering van brandweerpersoneel zijn overeind gebleven opdat de Minister van Binnenlandse Zaken zijn verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de brandweezorg kan waarborgen. Het stellen van de overige eisen wordt voortaan geheel overgelaten aan het daartoe bevoegde gezag van de gemeentelijke dan wel regionale brandweer.

De nieuwe regeling zal voor de gemeentelijke en regionale brandweren naar verwachting niet of nauwelijks financiële lastenverzwaring opleveren. De regels zijn inhoudelijk immers niet nieuw. Bovendien hebben zeker degenen die in de lagere rangen (brandwacht tot en met hoofdbrandwacht) zijn aangesteld en het beroepsbrandweerpersoneel de bij hun rang behorende opleidingen. Voor deze mensen behoeven derhalve geen extra opleidingskosten te worden gemaakt. Daarnaast geldt dat al het zittende personeel horizontaal, zonder in het bezit te zijn van een bij de desbetreffende rang behorend diploma, kan doorstromen en dat de brandweerofficieren onder dezelfde voorwaarde onbeperkt bevorderd kunnen worden tot een hogere rang. Bovendien zijn de vrijwillige commandanten en hun plaatsvervangers tijdelijk vrijgesteld van de diploma-eis.

Paragraaf 4. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Artikel 2 van dit besluit legt een koppeling tussen een aanstelling bij de gemeentelijke brandweer, de regionale brandweer of de inspectie voor het brandweerwezen en de aanstelling in een bepaalde brandweerrang.

Slechts op het personeel van de brandweer dat tevens in een brandweerrang is aangesteld, is dit besluit van toepassing. Ten aanzien van personeel dat arbeid ten behoeve van een brandweerkorps verricht, maar niet aangesteld is in brandweerrang, geldt dit besluit derhalve niet. Hierbij kan gedacht worden aan personeel dat louter administratieve werkzaamheden verricht.

Opgemerkt dient te worden dat de personen ten aanzien waarvan de opleiding en vorming vanwege de Minister van Binnenlandse Zaken geschiedt niet vallen onder de werking van dit besluit, indien zij ingevolge artikel 3 van het Rechtspositiebesluit aspirant-beroepsbrandweerofficieren (Stb. 1988, 241) door de Minister van Binnenlandse Zaken worden aangesteld tot ambtenaar in tijdelijke dienst voor de duur dat zij de opleiding volgen.

Een uitzondering op deze regel vormen de cursisten aan de Rijksbrandweeracademie, die zijn aangesteld bij de gemeentelijke brandweer, de regionale brandweer of de inspectie voor het brandweerwezen. Ik verwijs in dit verband naar artikel 14 van bedoeld Rechtspositiebesluit.

Artikel 2 onderscheidt overigens, evenals dit het geval is in het bij dit besluit in te trekken Besluit rangen brandweerpersoneel (Stb. 1988, 690), twee categorieën rangen. Dit onderscheid is, zoals aangegeven in laatstgenoemd besluit, noodzakelijk vanwege het verschil in juridische status tussen beide categorieën. Aan de in het eerste lid opgesomde rangen zijn executieve bevoegdheden verbonden. De in het derde lid genoemde rangen worden slechts door cursisten tijdens hun opleiding

gevoerd in het geval zij niet zijn aangesteld in een rang als bedoeld in het eerste lid. Aan de rangen die in het derde lid staan opgesomd zijn geen executieve bevoegdheden verbonden. Dit zijn slechts titulaire rangen.

Artikel 3

Voor de aanstelling van een persoon in een adspirant-rang wordt naast de eis dat deze gekeurd is, als bedoeld in artikel 6 van dit besluit, slechts de eis gesteld dat deze is toegelaten tot de desbetreffende brandweeropleiding. Dit vloeit voort uit de formulering van artikel 2, derde lid.

Uit het vorenstaande blijkt dat de Rijksoverheid geen eisen stelt aan de toelating tot een opleiding, omdat dit tot de taak en de verantwoordelijkheid van de opleidingsinstituten behoort. Hierop bestaat echter één uitzondering. Aan degenen die de opleiding tot beroepsbrandweerofficier wensen te volgen, worden op grond van artikel 6 van de Regeling Rijksbrandweeracademie van 6 juli 1989, nr. EB89/142/4 (Stcrt. 1989, 145) wel toelatingseisen gesteld.

Artikel 5

Volgens het systeem van deze regeling kan aanstelling of bevordering tot een bepaalde rang alleen plaatsvinden, indien de desbetreffende persoon over het vereiste brandweerdiploma beschikt dat aan de desbetreffende rang gekoppeld is. Er kunnen zich echter uitzonderlijke situaties voordoen, waarin personen solliciteren naar bijvoorbeeld de functie van commandant van een groot brandweerkorps, die weliswaar niet in het bezit zijn van het vereiste brandweerdiploma commandeur, maar die uit gebleken ervaring en kennis zeer wel geschikt zouden zijn voor die functie. Daarom heb ik in artikel 5 de mogelijkheid opengelaten om personen die niet afkomstig zijn uit de organisatie en niet in het bezit zijn van het vereiste brandweerdiploma aan te stellen. In dat geval zal het betrokken bevoegde gezag de Minister van Binnenlandse Zaken een ontheffing dienen te vragen van de diploma-eis, als bedoeld in artikel 4, onderdeel a. Deze bevoegdheid van de minister vloeit voort uit zijn verantwoordelijkheid voor het afnemen van examens, het vaststellen van de examenreglementen en de afgifte van de diploma's, op grond van artikel 15, eerste lid, van de Brandweerwet 1985. Het ligt overigens in de bedoeling om een terughoudend gebruik te maken van deze bevoegdheid, zodat niet door een soepel ontheffingsbeleid een van de uitgangspunten van dit besluit, namelijk het waarborgen dat het brandweerpersoneel goed opgeleid is, ondergraven wordt.

Artikel 6, derde lid

Het geneeskundige onderzoek dient door een erkend bedrijfsarts te geschieden. Twee argumenten hebben mij tot deze beslissing geleid.

Allereerst hebben bedrijfsartsen de opleiding «sociale geneeskunde», in de tak «arbeids- en bedrijfsgeneeskunde» gevolgd. In deze twee en een half jaar durende opleiding wordt aandacht besteed aan de bestudering van de lichamelijke en geestelijke conditie van werknemers in relatie tot hun werkomgeving. Bedrijfsartsen hebben aldus, in grotere mate dan huisartsen, een goed inzicht in de specifieke werkzaamheden van het brandweerpersoneel en de daarbij vereiste lichamelijke en geestelijke conditie.

Bedrijfsartsen die de opleiding sociale geneeskunde met goed gevolg hebben afgerond, kunnen de Sociaal Geneeskundige Registratiecommissie verzoeken om ingeschreven te worden in het desbetreffende register. Deze commissie is een onderdeel van de Koninklijke Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunde.

Een tweede argument om de keuring door een erkend bedrijfsarts te laten geschieden is dat deze kan beschikken over de apparatuur die vereist is om de keuring te kunnen verrichten. Huisartsen beschikken in de regel niet over die apparatuur.

Artikel 7

Het brandweerpersoneel dient over een goede lichamelijke conditie te beschikken om haar taken naar behoren uit te kunnen oefenen. De periodieke keuring is slechts één methode om na te gaan hoe het gesteld is met de conditie. Het is van groot belang dat naast de keuring regelmatig aandacht wordt besteed aan de lichamelijke gesteldheid van het brandweerpersoneel. Burgemeester en wethouders hebben ingevolge artikel 1, vierde lid, van de Brandweerwet 1985 de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de gemeentelijke brandweer en dragen uit dien hoofde zorg voor voldoende oefening van het brandweerpersoneel. In de model-verordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten betreffende de organisatie, het beheer en de taak van de gemeentelijke brandweer, welke gebaseerd is op het tweede lid van artikel 1 van de eerdergenoemde wet, is deze taak in artikel 3 expliciet vastgelegd.

Ten aanzien van de regionale brandweer vloeit de zorg voor de lichamelijke conditie van het brandweerpersoneel impliciet voort uit artikel 3, eerste en tweede lid, van de Brandweerwet 1985. Wil het personeel van de regionale brandweer bijvoorbeeld bij het verlenen van bijstand daadwerkelijk effectief kunnen optreden, dan dient het immers in een goede conditie te verkeren.

Artikel 11

In artikel 11 worden de diploma's die vóór de inwerkingtreding van dit besluit afgegeven werden, gelijkgesteld met (ongeveer) gelijkwaardige diploma's die op grond van de diverse op artikel 15, eerste lid, van de Brandweerwet 1985 totstandgekomen examenreglementen afgegeven worden.

Artikel 12

Ondanks de gelijkstelling in artikel 11 van de bestaande diploma's met diploma's die ingevolge het Besluit rijksexamen brandweeropleidingen verstrekt zijn of worden, kan de diploma-eis, als bedoeld in artikel 4, onderdeel a, enkele problemen opleveren. De reden hiervan is gelegen in het feit dat de structuur van het brandweeronderwijs drastisch gewijzigd is. De nieuwe modulaire structuur kent namelijk in tegenstelling tot het oude systeem tot en met de rang van brandmeester voor elke rang een specifiek diploma. Daarboven zijn er nog drie diploma's voor de officiers-rangen, te weten adjunct-hoofdbrandmeester, hoofdbrandmeester en commandeur. Gelet hierop is een soepele overgangsregeling getroffen. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd dat door de invoering van dit besluit de doorstroming van het huidige brandweerpersoneel naar hogere rangen niet belemmerd mag worden en dat bestaande verwachtingen gestand worden gedaan.

Onderdeel a

Het Besluit brandweerpersoneel stelt slechts eisen aan een aanstelling of bevordering welke na de inwerkingtreding van dit besluit plaatsvindt. Een ieder behoudt dus de rang waarin het vóór de inwerkingtreding van dit besluit is aangesteld.

Dit geldt vanzelfsprekend ook ten aanzien van degene die niet over een brandweerdiploma beschikt dat dit besluit voor een bepaalde rang eist, zelfs indien hij wenst over te gaan van het ene naar het andere korps en derhalve opnieuw aangesteld dient te worden. Op die wijze wordt gewaarborgd dat hij niet in zijn mobiliteit wordt beperkt.

Onderdeel b

Vóór 1983 werd de opleiding brandmeester verzorgd en het daarbij horende diploma brandmeester verstrekt. In 1983 is echter, als gevolg van een herziening van het brandweeronderwijs, de opleiding brandmeester komen te vervallen. Na 1983 konden ook onderbrandmeesters in aanmerking komen voor een bevordering tot brandmeester, zonder te beschikken over het diploma brandmeester. Het Besluit brandweerpersoneel maakt hieraan een einde; voor de bevordering tot brandmeester is in elk geval het diploma brandmeester vereist.

Gezien bovenstaande praktijk kan het heel wel voorkomen dat bij onderbrandmeesters de verwachting bestaat, of dat hen dat zelfs is beloofd, dat zij binnen afzienbare tijd bevorderd zullen worden tot brandmeester. Om aan eventuele verwachtingen tegemoet te komen is een overgangsregeling getroffen. In onderdeel b is bepaald dat degenen die vóór de inwerkingtreding van dit besluit aangesteld zijn in de rang van onderbrandmeester, vrijgesteld zijn van de diploma-eis bij de rang van brandmeester, als bedoeld in artikel 4, onderdeel a, onder 5°.

Onderdeel c

Naast de hiervoor gesignaleerde knelpunten verwacht ik dat de diploma-eis tot en met de rang van onderbrandmeester verder geen problemen zal opleveren. Deze diploma-eis staat immers ook in de eerdergenoemde richtlijnen met betrekking tot de aanstelling en bevordering van brandweerpersoneel. Ten aanzien van een aanstelling of bevordering van brandweerpersoneel in een rang van brandmeester en hoger zijn echter wel overgangsproblemen te verwachten. Vóór de inwerkingtreding van dit besluit was een koppeling van een diploma aan de rang van brandmeester en hoger minder vanzelfsprekend of zelfs onmogelijk.

De opleiding vrijwillig officier vormde vóór de inwerkingtreding van het Besluit rijksexamen brandweeropleidingen het hoogste opleidingsniveau voor het vrijwillig brandweerpersoneel. In de nieuwe opleidingsstructuur komt deze opleiding wat leerstof betreft, in belangrijke mate overeen met de opleiding adjunct-hoofdbrandmeester.

Ingevolge artikel 4, onderdeel a, onder 6°, van het Besluit brandweerpersoneel houdt dit in dat het certificaat vrijwillig officier ten hoogste de mogelijkheid biedt om bevorderd te worden tot de rang van adjunct-hoofdbrandmeester eerste klasse. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat vrijwillige officieren de verwachting hebben dat bedoeld certificaat de mogelijkheid zou bieden om door te stromen naar hogere rangen dan adjunct-hoofdbrandmeester eerste klasse, of dat hen dit zelfs is toegezegd.

Om in de rang van hoofdbrandmeester aangesteld of bevorderd te worden zal ingevolge artikel 4, onderdeel a, onder 7°, het diploma hoofdbrandmeester vereist zijn. Dit diploma kan gelijkgesteld worden met het «oude» getuigschrift Rijksopleiding beroepsbrandweerofficieren. Op het ogenblik bezitten alleen beroepsbrandweerofficieren dit getuigschrift. Het gevaar bestaat dat hierdoor de doorstroming van vrijwillige brandweerofficieren naar hogere rangen ernstig belemmerd zal worden.

Ingevolge artikel 4, onderdeel a, onder 8°, is het diploma commandeur vereist om in aanmerking te kunnen komen voor een aanstelling in c.q. bevordering tot de rang van commandeur en hoger. Het is onmogelijk om deze diploma-eis te stellen zolang de opleiding commandeur nog niet gestart is.

Om voor de, in het voorafgaande, geconstateerde knelpunten welke de inwerkingtreding van dit besluit zou kunnen veroorzaken, een oplossing te bieden is een overgangsregeling getroffen.

In onderdeel c van artikel 12 is bepaald dat degenen die vóór de inwerkingtreding van dit besluit aangesteld zijn in de rang van brandmeester en hoger, vrijgesteld zijn van de diploma-eis, bedoeld in artikel 4, onderdeel a, onder 6° tot en met 8°. Deze bepaling heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld een brandmeester, die vóór de inwerkingtreding van dit besluit aangesteld is in die rang, kan doorstromen tot de rang van commandeur en hoger, zonder de voor deze rangen noodzakelijke opleidingen te volgen, ook indien hij elders wordt aangesteld. Overigens verwacht ik dat de betrokken personen zich gestimuleerd zullen voelen om de nieuwe brandweeropleidingen, ondanks de vrijstelling, te volgen.

Artikelen 13 juncto 15, tweede lid

De basisgedachte achter het onderhavige besluit is het waarborgen van de kwaliteit van brandweerfunctionarissen in de praktijk. Daarom wordt aan de aanstelling of bevordering van een persoon de voorwaarde gesteld dat hij over de kennis en de vaardigheden moet beschikken die bij zijn rang behoren. Mij is gebleken dat deze in artikel 4, onderdeel a, neergelegde koppeling van opleidingen aan rangen voor het vrijwillig leidinggevend personeel op problemen stuit. Allereerst zouden verschillende commandanten en ondercommandanten uit brandweerkorpsen die uitsluitend zijn samengesteld uit vrijwilligers, thans niet aan de diploma-eis kunnen voldoen. Bovendien zouden in die korpsen onvoldoende personen aanwezig zijn die gezien de lengte en de zwaarte van de desbetreffende opleidingen binnen afzienbare termijn in staat zijn om de diploma's te behalen die nodig zijn om door te kunnen stromen naar een kaderfunctie. Het betreft hier minimaal het diploma adjunct-hoofdbrandmeester voor de commandant en brandmeester voor zijn plaatsvervanger.

Voor het thans zittende kader levert het besluit geen problemen op. Immers de in artikel 12, onderdeel c, opgenomen vrijstellingsbepaling geeft het de gelegenheid zonder het vereiste diploma te bezitten door te stromen naar hogere rangen. Deze vrijstellingsbepaling geldt echter niet voor diegenen die thans in een lagere rang dan de rang van brandmeester zijn benoemd en willen doorstromen naar een hogere rang of die nog niet eerder bij een brandweer zijn aangesteld. Deze personen moeten teneinde te kunnen worden bevorderd tot of aangesteld in een aan de functie van commandant of ondercommandant verbonden rang, over de daarvoor vereiste opleiding beschikken.

Alhoewel zeker ook het aankomende leidinggevende personeel in vrijwillige dienst bij een gemeentelijke brandweer aan bepaalde kwaliteitseisen moet voldoen, is een consequente doorvoering van de diploma-eis op dit moment voor deze categorie zeker niet in alle gevallen haalbaar. Daarom is in artikel 13 bepaald dat artikel 4, onderdeel a, onder 5° tot en met 8°, niet van toepassing is op personen die worden aangesteld in of bevorderd tot een rang waaraan de functie van vrijwillig gemeentelijk (onder)commandant verbonden is. Het vorenstaande impliceert overigens niet dat de vrijwillig leidinggevendenden aan geen enkele opleidingseis moeten voldoen. Juist dergelijke functionarissen dienen

zeker ook met het oog op de veiligheid van het door hen bij brand, ongeval of ramp in te zetten personeel goed inzicht te hebben in de techniek en de tactiek van de bestrijding van een dergelijke situatie. Daarom dient een commandant of zijn plaatsvervanger ten minste de opleiding onderbrandmeester met goed gevolg te hebben afgerond.

Het niet van toepassing zijn van het onderhavige besluit, zoals hierboven omschreven, dient beschouwd te worden als een tijdelijke maatregel teneinde de brandweer in de gelegenheid te stellen langzamerhand naar het vereiste niveau toe te groeien zonder afbreuk te doen aan de in brede kring onderschreven doelstelling van dit besluit. Het leidinggevend personeel in vrijwillige dienst zal evenals het overige personeel op een gegeven moment aan de in artikel 4 vermelde opleidingseisen moeten voldoen. In artikel 15, tweede lid, is dan ook bepaald dat na een periode van zeven jaar de diploma-eis ook voor hen geldt. Deze tijd dient te worden benut om samen met vertegenwoordigers uit brandweerkringen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten oplossingen te bedenken voor het onderhavige probleem.

Artikel 15, eerste lid

In artikel 1, onderdeel a, onder 8°, van het Besluit rijksexamen brandweeropleidingen is de opleiding commandeur aangewezen als een opleiding die afgerond dient te worden met een rijksexamen. Ingevolge artikel 4, onderdeel a, onder 8°, is het diploma commandeur vereist om in aanmerking te kunnen komen voor een aanstelling in of bevordering tot de rang van commandeur en hoger. Het is onmogelijk om deze diploma-eis te stellen zolang deze opleiding commandeur nog niet gestart is. Het laatstaangehaalde artikelonderdeel is daarom ook van de inwerkingtreding van dit besluit uitgezonderd tot het moment waarop bij koninklijk besluit is bepaald dat het in werking treedt. Het is de bedoeling om voor dit tijdstip hetzelfde tijdstip te kiezen als waarop de mogelijkheid ontstaat het desbetreffende diploma af te geven.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales